

DALIBOR UHLÍŘ: NEKONEČNÉ ZADLUŽOVÁNÍ A NEOMLUVITELNÝ HAZARD VLÁDY S NAŠIMI FINANCEMI

- CZ24 News | 10. února 2021

ČESKO: Státní hospodaření na dluh je hazard

Vláda připomíná domácnost, které klesly příjmy, ale dál si kupuje drahé šaty.

Každá domácnost, každá firma, každá vláda musí své výdaje přizpůsobit klesajícím příjmům.

Deficit je vlastně skryté zdanění. Vláda už nemá právo se vymlouvat na koronavirus.

Letos bude stát hospodařit s příjmy 1488 miliard korun a výdaji 1808 miliard korun. Na rozdíl mezi výdaji a příjmy si vláda opět půjčí, aniž by existoval jakýkoliv plán, jak půjčky splatit. Prostě se mlčky počítá s tím, že až bude nějaká příští vláda půjčené peníze muset vrátet, na vrácení si zas půjčí.

Už dávno je zapomenuto rašínovské „pracovat a šetřit“, už dávno se vyrovnané hospodaření státu nepovažuje za samozřejmost či ctnost. Kdyby někdo řídil domácnost nebo firmu tak, jak naši představitelé řídí stát, dávno by zkrachoval.

Začalo to slavným výrokem někdejšího sociálnědemokratického premiéra Vladimíra Špidly, že „zdroje jsou“, čímž myslel nekonečný sled deficitů a zadlužování. Pokračoval v tom Topolánek s Kalouskem a pokračuje v tom Babišova vláda.

Problém tohoto uvažování je, že nejde o zdroje, které by padaly z nebe. Jde jen o peníze (úspory) lidí, ke kterým se stát snaží oklikou dostat.

Na deficit doplácíme všichni

Deficit je vlastně skryté zdanění. Lidé mají v bankách a penzijních fondech celoživotní úspory. Banky tyto úspory půjčují vládě tak, že nakupují státní dluhopisy. Centrální banka dluhové financování podporuje půjčováním peněz komerčním bankám za úrok blízky nule. V důsledku toho, každý, kdo má úspory řekněme 100 tisíc korun, přichází při tříprocentní inflaci ročně o 3 % hodnoty svého majetku. Nic není zadarmo a není nikdo jiný, kdo by doplácel na deficitní financování než my – obyvatelé tohoto státu.

Pokud jsme v uplynulém roce měli hluboký deficit kvůli nečekané epidemii, letos už ji nemůžeme považovat za nečekanou a výdaje a příjmy státu by se měly realitě přizpůsobit. Jinými slovy, vláda už nemá právo se vymlouvat na koronavirus. Každá domácnost a každá firma musí své výdaje přizpůsobit klesajícím příjmům, bylo by tedy normální, kdyby to samé udělala i vláda.

Vláda ale připomíná domácnost, které klesly příjmy, ale dál si kupuje drahé šaty. Náš přebujelý stát neomezil své zbytné výdaje ani náznakem.

Existuje přitom několik skutečných zdrojů pro úspory. Jsou to platy politiků, přebujelá byrokracie, platy státních zaměstnanců a dotace.

Politici by měli začít především u sebe. Nejde jen o jejich platy. Proč např. neomezit dotace politickým stranám? Máme tu zase volební rok, takže politické strany utratí miliardu korun z kapes daňových poplatníků na kampaně. Stovky placených politiků a stovky milionů dotací politickým stranám existují i na krajské úrovni, aniž by občané za 20 let existence krajů měli šanci poznat, k čemu jsou dobré.

Dalším zdrojem možných úspor je přebujelá byrokracie. Máme spoustu neužitečných vládních úřadů. Žádný občan by nepocítil újmu, kdyby z roku na rok přestaly existovat Rada vlády pro rovnost mužů a žen, Úřad ochránce veřejných práv, Národní ekonomická rada vlády, Rada hospodářské a sociální dohody, Rada vlády pro lidská práva, Czechtourism, Czechtrade a Czechinvest, Státní fond podpory investic, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, Rada pro rozhlasové a televizní vysílání či Výzkumný ústav práce a sociálních věcí. A mnoho dalších.

Také se rozevírají nůžky mezi platy státních zaměstnanců a zaměstnanců v soukromém sektoru. Je hezké, že chce stát přidávat třeba učitelům. Co ale učitelé (a nespočetné další profese) v soukromém sektoru? Státní zaměstnanci jsou placeni z daní lidí pracujících v soukromém sektoru, tudíž je pouze logické, že by se jejich mzdy měly odvíjet od výdělků v soukromém sektoru. Jinými slovy, není normální a dlouhodobě udržitelné, když mzdy státních zaměstnanců předbíhají mzdy v soukromém sektoru.

Dalším obřím zdrojem možných úspor jsou dotace. Stát proplácí miliardy jako spolufinancování evropských dotací, z nichž velká část míří do čistě komerčních firem a pokrýváje trh, miliardy dáváme na pochybnou podporu exportu, miliardy stát platí úředníkům na rozdělování evropských dotací. Obecně můžeme říci, že dotace jsou obrovským polem příležitostí pro šetření peněz státu.

Jejich rušení se vyplatí státu dvakrát, nebo spíš třikrát. Stát ušetří na samotných dotacích a na úřednících, kteří je rozdělují. Nepřímo ale stát vydělá tím, že když trh nebude pokrívován dotačními zásahy, ekonomika bude efektivnější a hospodářský růst rychlejší.

To stejné můžeme říct o státním dluhu. Kdyby stát začal hospodařit s vyrovnaným rozpočtem, ušetřil by na úrocích z dluhu, které v řádu desítek miliard korun ročně ze státního rozpočtu platí bankám.

Když se stát nebude každý rok zadlužovat, přestanou banky z peněz střadatelů nakupovat státní

dluhopisy a začnou více půjčovat firmám na jejich rozvoj. Obřími deficity totiž stát vytlačuje z kapitálového trhu soukromé investice, což dlouhodobě omezuje hospodářský rozvoj.

Daně snižovat je správné

Výše uvedené argumenty za vyrovnaný rozpočet nejsou argumentem proti snížení přímých daní, které platí od začátku letošního roku a které nyní poprvé zaměstnanci pozitivně pocítí na svých výplatách.

Tak jako není dobrý deficitní rozpočet není ani dobrý vysoký rozpočet. Peníze mají každopádně zůstat v kapsách lidí, kteří si je vydělali. Dobrý je vyrovnaný nízký rozpočet. Snížení daní je tedy jen argumentem pro další snižování byrokracie a dotací.

Autor: Dalibor Uhlíř